

Wir Albrecht von gotes genaden [hertzog zu Me]kelinburg / Graue zu Swerin / herre zu Stargard / vnd zu Rostok / Bekennen / fur vns / den durchleuchtigen / Albrecht kunig zu [Sweden vnsern] sone / vns seine / vnd vnser Erben / vnd tun kunt offenlich mit diesem briue all den / die yn sehen / oder horen lesen / das d[er vorgeante kunig Albr]echt von Sweden / wir / seine / vnd vnser Erben / dortzu / das der allerdurchleuchtigiste furste her karl Romischer keiser zu alle[n zeiten merer des] Reiches / vnd kunig zu Beheim / sein sone / vnd erben bei dem furstentum / der Marggrafschaft vnd Marken zu Brandenburg bele[i]be mit wor]ten vnd werken / getruelichen / als ein frund / dem andern / raten vnd helffen sullen / vnd wollen so wir beste mugen / on alles geuer[de / Vnd] wir obgenante Albrecht / der Elter hertzog von Mekelinburg sullen bestellen vnd schaffen / das vnser egenante son / der kunig zu Sweden / zwischen hir vnd sante Michels tage / der schirst kumpt / dem egenanten vnserm herren / dem keisere / seinen sonen / vnd Erben / gleich / als / diser brieff auswiset / sein selbes brieff gebe / mit seine[m]^a anhangenden Jngesigel vorsigelt / Mit vrkund ditz briuees vorsigelt mit vnserm anhangenden Jnsigel / der geben ist zu Tangermunde / nach Cristus geburte / dreutzhundert Jare / vnd darnach in dem vier vnd siebentzigsten Jare / an dem nehsten fritage / nach sante Marcus tag / des Ewangelisten . .

På baksidan: *Registrata*, och med annan hand:

dux Magnopolensis pro se et Rege [. . . .]^b promittit romano jmperatori et [. . . .]^c vt maneat circa Marchum

Det vidhängda sigillet är hertig Albrekts sekret (nedtill till höger delad sköld [Schwerins vapen], nedtill till vänster grip i sköld [Rostocks vapen], ovanför vilka krönt hjälm med hjälmtäcke prydd med krönt tjurhuvud [Mecklenburgs vapen]; se DS X 74): S' · Alberti · dvcis Magnopolensis.

^aseinem *Mekl. UB*, seine *ms.* ^bHär har troligen stått Swecie. ^cDe två första, bevarade bokstäverna äro fi(lio suo) eller su(o filio).

X 318.

1374 maj 6.

Lövsta kyrka.

Konung Albrekt ger dem, som bygga och bo på Torsåkers berg i Gästrikland, samma rätt, lag, villkor och privilegier, som de på Norberg åtnjuta enligt tidigare konungars brev.

Avskrift (från 1600-talets slut) efter originalet bland "Copier Af de Gambla Breff, Privilegier och ordningar, som af framlidne Sweriges Rijkets Sahl. Konungar och Regenter, äre gifne Bärghzmännene vthij Gästriklandh", i D V, Avskriftssamlingar: Förordningar, brev och privilegier, Gävleborgs län 1380—1695, Gästriklands bergslags privilegier 1354—1630, Östra bergmästararkivet, Falun, nu i Uppsala landsarkiv. — Om brevsvitnen se J. Liedgren i Norberg genom 600 år (1958), s. 126 f. Texten här återgiven efter fotokopia i Diplomatariekommitténs samlingar.

Fotografisk avbildning: Norberg genom 600 år, s. 125.

Den otillförlitligt traderade texten visar, hur en avskrivare, som ej behärskar läsningen av medeltida skrift arbetar. I *latinsk* text, om han ej förstår den, söker han enbart återge de enskilda skrivtecknen, sådana han uppfattar dem. I *svensk* text har han ambitionen att åstadkomma hela ord, varför det här är svårare att påvisa och rätta onöjaktiga läsningar, som stundom är mer eller mindre konjekturala; detta medför, att sammanhanget både mellan orden och mellan satserna ibland är oklart. Eftersom en normalisering av interpunktion och versaler i sena avskrifter (jfr DS X häfte 1, s. V: Editionsregler § 3 och 4) förutsätter en viss tolkning och kan försvåra för läsaren att komma fram till en annan, kanske riktigare uppfattning av texten, synes det i sådana fall säkrast att i editionen behålla förlagans bruk på nämnda punkter. Så har skett i fråga om detta brev, vars svenska text på flera ställen uppenbarligen är korrupt och anakolutisk, och vars latinska eskatokoll tydligt visar, att avskrivaren ej blott brustit i latinkunskaper utan även varit oförmögen att rätt upp-

fatta medeltida abbreviaturer. Av felaktigheter i den svenska texten ha endast ett par uppenbara fall rättats; hyperkorrekta stavningar som "Nerwarando", "modo" och "wardt" ha, ehuru de knappast kunna återgå på förlagan, i utgåvan bibehållits oförändrade.

Brevets dateringsort "lösta" torde vara att identifiera med Västerlövsta eller möjligen med Österlövsta (Uppland).

Jfr konung Magnus Erikssons stadga för Norbergs bergslag 1354 24/2 (DS 5003; bättre tr. av N-G. Stahre i Norberg genom 600 år, s. 143—148), konung Albrekts bekräftelse härpå 1367 20/6 (DS 7539) och densammes privilegier för bergsmännen på Norberg m. fl. järnberg i Västerås' stift 1368 3/4 (DS 7686). — I den avskrift av 1354 års stadga, som ingår i privilegiebrevssviten i Östra bergmästararkivet, Falun (se ovan), har i stället för orden "a noreberge" interpolerats "å Gestrika Bär geno" (se ed. Stahre, s. 143 not).

Wij Albrecht med Gudz Nad Swea och Götha Konung görom thet allom mannom witterliket swå thom epter kunna komma som thöm nu ähra, Med thesso ware Nerwarando opne breffwe, Att wij medh samtyckio och wilia waare Radgifware, och Rade thera, som nu när woro, Hafwa Vnndt och gifw[*i*]^a [*ā*]werlicka^b töm oppa tarsaker Bergenoo Bygia i Giästrijkelannde, Allan then räth lag och Wilkor och privilegia, som the hafwa och niutha opå Nora-bergh, epter ty som the ther^c före oss hafwa warit och Rijkzins rådth met thöm hafwa thenna rätt stadhfäst, och gifwit thöm oppa Norebiere: Vnno wij thöm samma och gifwom medh beradne modo, och ware Radhgifware råde, thäm oppa tarsaker biere bodi, Och wiliom at the thöm hafwin och nyttien i alle matto som the ahro forst gifwin: Hwar fore Biudom wij vnder ware hyllest och nader Allom Warom Embetzmännom, thöm nu ähro och swa thöm framled[*is*]^d kunna komma, att the moot thätta wardt breff ther^e som byggia oppa thet fornampda biere torsaker, med engo hinder eller^f tungo å thera räth och privilegia, som wy thöm gifuidt hafwom, Swa framt the wela Elsa ware nader och Wredhe^g fly[.]^h [*in cuius*]^h Rei testimonium et e[*ui*]de[*nciam*]¹ firm[*i*]or[*e*]^m sigillvm¹ nostrum presen[*ti*]bus^m est appensum[.]¹ sc[*r*]i[*ptum*]ⁿ apud ecclesiam lösta Anno Domini: M.CCCLxxiii^o die bea[*ti*]^o iohann[*i*]^s p[*o*]a[*nte*]^q po[*rt*a]^m latinam.

Sigilluppgift (inom cirkel): "Locus sigilli i wax Vnder hängandes".

^agifwom ms. ^balwerlicka ms. ^cthera ms. ^dframled ms. ^eTroligen fel för them (thöm). ^fÖver andra bokstaven e en i-prick ms. ^gSnarast skrivet OWredhe ms. ^hh^hma (fälläsning av in c^o) ms. ¹emendem med abbreviaturstreck över sista bokstaven ms. ^mfirmorum ms. ¹Över bokstaven v överflödigt nasalstreck ms. ⁿpⁿabus med abbreviaturstreck över bokstäverna na ms. ^rschis^r med abbreviaturstreck över bokstaven r ms. ^oba med abbreviaturstreck över bokstaven a, vilken beror på fälläsning av ti, ms. ^piohannes ms. ^qau med abbreviaturstreck över bokstaven u ms. ^rpocidm ms.

X 319.

(1374) maj 9.

Åbo.

Bo Jonsson tillskriver ärkebiskop Birger av Uppsala och meddelar, att han rådfrågat biskopen av Finland, klerker och lekmän angående de båda kyrkor (Kemi och Ijo i Österbotten), på vilka Birger gjorde anspråk. Enligt vad som allmänt säges, hade ärkebiskop Hemming (av Uppsala) och biskop Hemming av Åbo träffat överenskommelse om att dessa kyrkor skulle tillhöra Åbo biskopsdöme, och den nuvarande biskopen (därstädes, Johannes Westfal,) låter (genom Bo) bedja, att Birger inte måtte resa anspråk på det, som (Johannes') företrädare rätt över. Bo bifogar en utskrift av landamärens, så som de fastställts vid sagda förlikning. Han beklagar, att han ej har möjlighet att enligt ärkebiskopens önskan komma till denne i "Norrbotten", då han nu genast far till Viborg för att dagtinga med ryssarna; freden mellan Sverige och dessa går ju ut på pingstdagen (1374 21/5).